

日本文化友の会

JAPANILAISEN KULTTUURIN YSTÄVÄT

秋の夕陽を
望みし
時
空を
渡る
鳥

秋の夕陽を
望みし
時
空を
渡る
鳥

Kannen kuva: Suomen ja maailman taide, osa 7, s.221

Ando Hiroshige (1797-1858):

Unikkoja ja viiriäisiä, 1835.

Väripuupiirros Lintu ja kukka –sarjasta (noin 35 x 12,5 cm)

Museum of Fine Arts, Boston

TOMO (suomeksi ystävä) on Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry:n jäsenlehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja on jäsenille ilmainen.

Päätoimittaja: Matleena Järviö

Vakinaiset avustajat: kulttuuri Liisa Kemppi,

TOMO ottaa ilolla vastaan kuvia, kirjoituksia ja ideoita.

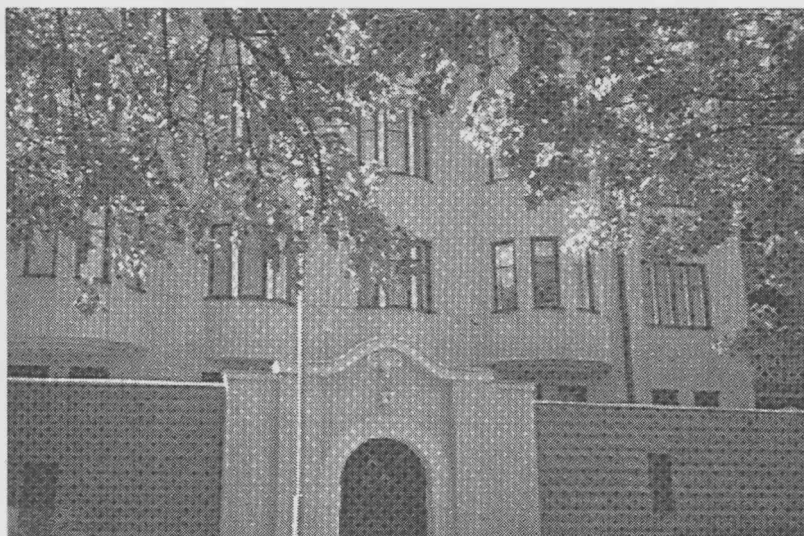
Toimitusosoite: Matleena Järviö, 7b 379, 00 960 Hki, p. 09- 341 4270 FAX 09-698 6496 (Lappalainen)
Ilmoitushinnat: 1/1s. 350.-(toisto 300.-) 1/2s. 200.-(150.-) 1/4s. 120.-(100.-)

Jäsenten ostetaan, myydään yms. 50.-

JÄSENMAKSUJEN yhteydessä on joskus tapahtunut, että tiliote kertoo vain rahasumman, mutta ei jäsenen nimeä. Pankithan eivät enää lähetä kuitteja, vaan pelkän tiliotteen. Myös omalla päätteellä maksettaessa - tai maksajan ollessa toinen henkilö - pitäisi saada esille jäsenen nimi.

Mahdollisesti muuttuneet osoitetiedot eivät välity pankin kautta, vaan ne tulee lähettää postitse: Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry, PL 305, 00101 Helsinki.

Kuva Antti Lappalainen

KIRJASTO

Jos haluat käydä kirjastossa, sovi siitä puhelimitse: Ulla Arjamaa puh. 09- 724 5031 tai Laura Lappalainen puh. 09- 698 6496.

HUOM! Edelleen kaivataan yhteydenottoa niiltä, joilla on ollut yhdistyksen kirjoja pitkään lainassa.

Reipasta syksyä!

Ulla Ariamaa

JAPANILAISEN KULTTUURIN YSTÄVÄT RY / JOHTOKUNTA 2001

PUHEENJOHTAJA	RONNY RÖNNQVIST	09-595 068
VARAPUHEENJOHTAJA	RAINO HURME	09-454 6712
SIHTEERI	ULLA ARJAMAA	09-724 5031
TALOUDENHOITAJA	ANTTI LAPPALAINEN	09-698 6496
	FRED KAPRI	09-692 7522
	LAURA LAPPALAINEN	09-698 6496
	TOMOKO SAITO-SOINISALO	09-757 1662
VARAJÄSEN	HELI LAITINEN	09-241 2342
	MATLEENA JÄRVÖ	09-341 4270

YHDISTYKSEN MUUT TOIMIHENKILÖT

KIRJASTONHOITAJA	ULLA ARJAMAA	09-724 5031
MATKAT	MINNA KARENSALO	k 09-693 9309
JULKAISUJEN MYYNTI	ANTTI LAPPALAINEN	09-698 6496
TOMON PÄÄTOIMITTAJA	MATLEENA JÄRVÖ	09-341 4270
-/- KULTTUURI / UUTISET	LIISA KEMPPI	09-388 3439

YSTÄVYYSSEUROJEN LIITON YHTEYSHENKILÖ	HELI LAITINEN	09-241 2342
--	---------------	-------------

HARRASTUSPIIRIEN OHJAAJAT

ELOKUVAT	RONNY RÖNNQVIST	09-595 068
IKEBANA	LAURA LAPPALAINEN	09-698 6496
JAPANIN KIELI	PIA MATILAINEN	09-753 3171
KALLIGRAFIA	YOKO KOBAYASHI-STJERNA	09-7246 746
MIEKKAPIIRI	RONNY RÖNNQVIST	09-595 068
ORIGAMI	PÄR-JOHAN SANDELL	09-555 755
RUOKA	KENICHI KAKUTA	09-395 2225
	FRED KAPRI	09-692 7522

Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry. 日本文化友の会

Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry on perustettu 1978. Yhdistyksen tavoitteena on tehdä japanilaista kulttuuria tutuksi suomalaisille ja kertoa japanilaisille suomalaisesta kulttuurista. JKY järjestää vuosittain VEDEN ÄÄNI-konsertin, teatteri- ja orkesterirytmien vierailuja, näyttelyjä, elokuvailtoja ja myyjäisiä. Julkaisut: neljä kertaa vuodessa ilmestyvä TOMO-jäsenlehti, vuosittain ilmestyvä, Japanin kulttuurin eri aloja käsittelevä HASHI-julkaisu, japanin kielen oppikirja ja siihen liittyvä suomi-japani-suomi sanasto, suunnitteilla on japanilainen keittokirja. Yhdistyksellä on oma kirjasto. Harrastuspiirit: kielikurssit, ikebana, ruoka, origami, kalligrafia, japanilaiset miekat, taide- ja antiikkipiiri, perinnejuhlat ja matkat. Yhteys: PL 305, 00101 Helsinki tai puh & fax 09-698 6496.

日本文化友の会は 1978 年に設立され、フィンランドの人たちに様々な日本文化を紹介し、また日本人にフィンランドの文化を知ってもらうことを目的としています。当会は年一度の「水の音」コンサートを初め、日本から劇団やオーケストラ、映画などを招請しています。出版活動としては、日本語テキストとその付属カセットテープ、年一回発行の総合日本文化特集誌「橋」、年 4 回発行の当会機関誌「友」などがあります。またサークルとして生花、書道、言葉のボール、折紙、料理の各部が活動しており、その他にも旅行・遠足や伝統的な祭事も行なっています。さらに日本の美術展覧会のアレンジにも協力しています。当会には専属の図書館もあります。当会への連絡先は、「ヘルシンキ中央郵便局 (HK) 10 私書箱 305 号」です。

Tim Ernst: 'Gaijin After Shock'

SISÄLLYS

YHDISTYSTIEDOT	3
IN MEMORIAM	10
TEEHUONE SUOMENLINNAAN	11
JAPANILAISTEN POSTIMERKKIEN HISTORIAA	13
KIRSTI SUOMIVUOREN RUNOJA	22
PERINNEJUHLA	23
HIROSHIMAPÄIVÄÄ VIETETTIIN JÄLLEEN	24
UUTISIA -TAPAHTUMIA	26
O-HAHSI DE TABAMASHOO	30
HARRASTUSPIIRIT	33
YHDISTYKSEN JULKAISUT	34
JÄSENHAKEMUS	36

HILJAA HYVÄ TULEE

Liittyessäni monta vuotta sitten yhdistyksemme jäseneksi luin ihailien Tomoa, ja mietin, miten päätoimittaja **Laura Lappalainen** osaakaan tehdä hyvin jäsenlehteämme. On siis kunnia päästä jatkamaan Lauran monen vuoden työtä. Samalla haluan kiittää jäseniä, jotka uskollisesti toimittavat aineistoa lehteemme kaikkien iloksi, ja erityismaininta **Liisa Kempille**, joka Tomon vakituksena avustajana jaksaa ja ehtii kääntää tekstejä.

Kädessäsi on ensimmäinen toimittamani Tomo, jonka punaisena lankana kulkee vanha sanonta *hiljaa hyvä tulee*. Syksyn Tomoa on ollut ilo tehdä, mutta paljon opittavaa on; ennen kaikkea esteettisen ilmeen luominen ei synny hetkessä. Kun Kiasmasta otettiin yhteyttä ARS 01 -näyttelyn ja japanilaisen NEST-ryhmän esitysinstallaation tiimoilta, päätös oli kuitenkin selvä: Tomo painoon ja pian.

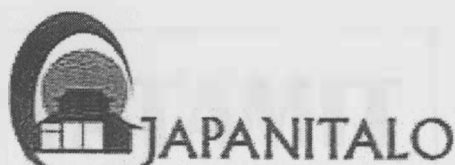
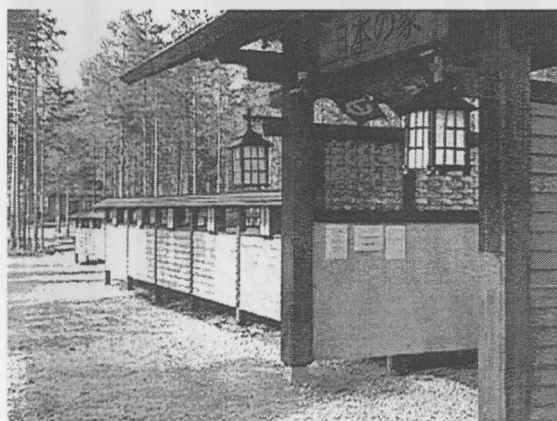
Toivottavasti mahdollisimman moni ehtii vielä NEST'n Circulation Modulea katsomaan, vaikutti nimittäin hyvin mielenkiintoiselta. Jos ei, niin TUULISILTA -esitys on marraskuussa, *Taiko*-rummut jylisevät joulukuussa ja muitakin Japanin kulttuuriin liittyviä tapahtumia on tulossa, varmasti jokaiselle jotakin!

Hyvää kulttuurisyksyä toivotellen,

Matleena Järviö

Syysaamuna koivut vihreinä vielä
Vedessä auringon välke
Kesä lähellä

Kirsti Suomivuori

ラヌアのシモヤルビで
ちょっと一休みしませんか
美しいラップランドの自然の中で
静けさを語る小さな日本

ROVANIEMENTIE 29, 97700 RANUA
OLANGONTIE 20 SIMONLÄRVI
016-359 035, FAKSI 355 2510
www.ranua.fi/japanitalo

AVOINNA SOPIMUKSEN MUKAAN

Tapahtumia, vaihtuvia näyttelyjä, kahvila
Vuokrattavissa kokous- ja juhlayhtöön.
Leirikouluja, Kurssitoimintaa ympäri vuoden.
Ruokailua tilauksesta. Majoitusta rajoitetusti.

歌舞伎

KABUKI

Lapinlahdenkatu 12 puh 09- 694 9446

ma-pe klo 11.30-14.00

ja klo 17.00-23.00

(Sisään pääsee vain klo 22.30 asti.)

Lauantaina suljettu.

su klo 16.00-23.00

SUSHI TAKE-AWAY.

Maukasta ja kaunista hyllyt täynnä.

Tietoa ruuasta ja japanilaisuudesta yleensä.

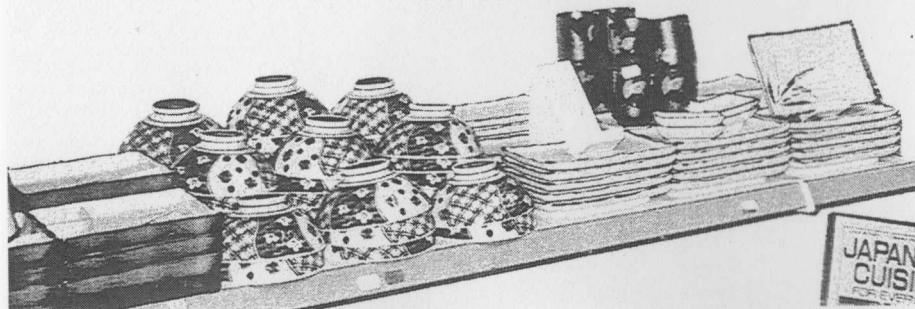
Tiedustele myös sushi-kursseja ja edullisia lentoja.

Japanese
Food & Gift
Shop

MA - PE 10-18 LA 10 - 15

東京館
Tokyokan

Annankatu 20 Puh 09-622 5553, Fax 09-622 5552

IN MEMORIAM

Japanin entinen Suomen suurlähettiläs, rouva Sumiko Takahara on kuollut

Japanin entinen Suomen suurlähettiläs, rouva Sumiko Takahara menehtyi sairauteen 19. elokuuta 2001.

Rouva Takahara nimitettiin Japanin Suomen suurlähettilääksi elokuussa 1995. Yli kaksi ja puoli vuotta kestäneellä kaudellaan hän edisti suuresti maittemme välisiä ystävällisiä suhteita. Hänen kaudellaan presidentti Martti Ahtisaari teki virallisen valtiovierailun Japaniin, ja allekirjoitettiin sopimus tiede- ja teknologiayhteistyöstä maittemme välillä vuonna 1997.

Japanilaisen kulttuurin ystävät ry. kunnioittaa suurlähettiläs Takaharan muistoa.

Syksyn kuutamo

hiljaa valaisee

tietä

talvelle

Kirsti Suomivuori

Teehuone Suomenlinnaan

Urasenken Suomen osasto ry. rakentaa Helsinkiin Suomen ensimmäistä perinteistä japanilaista teehuonetta. Yhdistys on vuokrannut tarkoitukseen tilan Suomenlinnan Susisaaresta bastioni Hyveestä. Saaren tyyni ja ajaton tunnelma tukee erinomaisesti teehuoneessa tapahtuvaa toimintaa, samoin jo lauttamatka meren yli vapauttaa mielen arkisista mietteistä ja valmistaa teelle tulijaa astumaan teehuoneen erityiseen maailmaan.

Tunnelmalliseen punatiili-kaariholvitalaan rakennetaan teehuoneiden sisustat. Noin 50 m² kokoiseen vanhaan kasemattiin mahtuu teetaiteen opiskeluun parhaiten soveltuva kahdeksan tatami-maton kokoinen teehuone *tokonoma*-alkovilla. Teehuoneeseen liittyy myös valmistelutilat: perinteinen teekiehtiö *mizuya* ja nykyaikaisesti varusteltu modernimpi pieni kiehtiötila. Näiden lisäksi tilaan tehdään teevälinevarasto sekä japanilaistyyppinen eteistila, *genkan*. Tilan etuosa on myös tarvittaessa muunnettavissa liukuovin pieneksi, parin tatami-maton kokoiseksi teehuoneeksi.

Teehuoneen lisäksi yhdistys tuo Suomeen myös tietotaitoa perinteisestä teehuonearkkitehtuurista ja rakentamisesta. Huoneet on suunniteltu japanilaisen *sukiya*-arkkitehtuurin perinteitä noudattaen, ja suunnitteluun on saatu arvokasta apua japanilaisilta asiantuntijoilta: teehuonearkkitehti Iishimalta sekä teetaideopettaja Nishikawalta. Kasematin rajoitteet huomioiden tiloissa on pyritty ennen kaikkea toiminnallisuuteen. Niissä tavoitellaan myös laadullisesti japanilaisia esikuvia. Huoneiden pilari-palkkirakenne toteutetaan japanilaisella puuliitostekniikalla käyttäen suomalaisesta puuta. Rakentamisessa käytetään kotimaisia materiaaleja muiltakin osin aina kun on mahdollista. Samalla tutkitaan suomalaisten materiaalien soveltuvuutta teehuoneisiin ja laajemminkin perinteiseen japanilaiseen rakennustapaan. Tätä edellyttävät myös japanilaisista poikkeavat ilmasto-olosuhteet sekä hankkeen taloudelliset rajoitteet.

Hankkeeseen on työllistetty määräajaksi yksi osapäiväinen työntekijä, kirvesmies Reijo Rajala, joka on teetaiteen opiskelun ohella perehtynyt Japanissa myös teehuonearkkitehtuuriin ja -rakentamiseen. Muutoin hanke toteutetaan vapaaehtoisvoimin. Käytännön rakentaminen aloitetaan syksyn 2001 aikana ja pyritään saamaan päätökseen kesään 2002 mennessä.

Ensimmäisen teehuoneen rakentaminen Suomeen vapaaehtoisvoimin vaatii runsaasti aikaa, vaikka mukana onkin yksi työhön sitoutunut ammattilainen. Työ on luonteeltaan myös opiskelua ja tutkimusta.

Valmistuttuaan teehuone mahdollistaa *chadô*-teetaiteen sekä muiden perinteisten japanilaisten taidemuotojen harjoittamisen ja tunnetuksi tekemisen aivan uudessa mittakaavassa. Urasenken Suomen osasto ry. avaa tilan myös muuhun sen erityiseen henkeen sopivaan toimintaan, se voi palvella mm. kiinnostavana opetus- ja edustustilana. Teehuonehankkeella on myös laajempaa kansallista merkitystä askeleena monialaisen Japanin kulttuurikeskuksen luomiseksi maahamme.

Yhdistys etsii parhaillaan yhteistyökumppaneita ja tukijoita hankkeelle.

Minna Rajala, teetaideopettaja
Urasenken Suomen osasto ry.:n vpj.

(seuraavissa Tomoissa lisää tectaiteesta, toim.huom.)

Jo lauttamatka Kauppatorilta Suomenlinnaan (25min) valmistelee mieltä teen maailmaan. valokuva Reijo Rajala

Paroni Maejima Hisoka ja Japanin postimerkkien historiaa

Japani oli pitkään eristäytynyt muusta maailmasta. Vain hollantilaiset ja kiinalaiset saivat harjoittaa rajoitusti kauppaa Nagasakissa tarkkan valvonnan alaisina. Itse kaupunkiin hollantilaisilla ei ollut asiaa vaan heidän oli pysyttävä satamaan rakennetulla Deshiman tekosaaressa. Eristäytymistä oli alunperin perusteltu turvallisuussyillä, mutta jatkuessaan se haittasi maan taloudellista kehitystä ja aiheutti vähitellen kasvavia yhteiskunnallisia ja poliittisia jännitteitä.

Euroopan suurvallat yrittivät useaan otteeseen mur-

taa hollantilaisten yksinoikeuden päästä Japaniin. Esimerkiksi Venäjä lähetti vuonna 1792 suomalaissyntyisen Adam Laxmanin neuvottelemaan kaupankäynnin aloittamisesta – turhaan. Japanilaisten uhkailuista huolimatta yhä useampia ulkomaisia laivoja alkoi saapua maan rannikoille.

Lopulta japanilaisten jääräpäisyyteen kyllästynyt Yhdysvaltain hallitus lähetti vuonna 1852 kommodori Matthew Perryn viemään presidentti Millard Fillmoren kirjetta Japanin keisarille. Komennossaan Perryllä oli

kaksi uudenaikaista sotalaivaa ja kaksi muuta alusta. Voimatoimia hänellä oli lupa käyttää vain, jos alusten kimppuun hyökättäisiin.

Tässä tilanteessa Japanin hallitus viimein taipui ja suostui avaamaan kaksi satamaa amerikkalaisille aluksille. Japania nähtiin uhkaavan sama kohtalo kuin Kiinaa, jonka Euroopan suurvallat pakottivat kerta toisensa jälkeen aina vain nöyryyttävämpiin myönnytyksiin.

Avautuminen osoitti japanilaisille paitsi heidän oman hallituksensa heikkouden myös heidän maansa jäl-

Kuva 1. Kommodori Matthew Calbraight Perryn (1794–1858) johtaman laivasto-osaston ilmestyminen Tokion lahdelle 8.3.1853 pakotti Japanin luopumaan eristäyneisyydestään (vasemmalla). Viisi vuotta myöhemmin Japani solmi kauppasopimukset sekä Yhdysvaltain että Euroopan suurvaltojen kanssa (keskellä). Perry vieraili laivoineen myös Okinawalla (oikealla). Yhdysvaltain yleismerkeillä vuosina 1870–95 esiintyvä ”kommodori Perry” ei ole sama mies. Kyseessä on Oliver Hazard Perry (1785–1819), joka kunnostautui Yhdysvaltain ja Ison-Britannian välisessä sodassa 1812–14. Riukiu-saaret olivat toisen maailmansodan jälkeen Yhdysvaltain miehitysvallan alaisuudessa ja julkaisivat omia postimerkkejään. Vuonna 1972 saaret palasivat Japanin yhteyteen Okinawan lääninä.

keenjääneisyyden. Yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet purkaantuivat lyhyenä sisällissotana vuosina

1868–69. Valtaan nousivat uudistusmieliset, joiden tavoite ei ollut vähäisempi kuin tehdä Japanista Euroo-

pan suurvaltojen veroinen. Käytännössä tämä tarkoitti länsimaisen tekniikan ja keksintöjen suunnitelmallista omaksumista.

Tämän vuoden PhilaNippon-näyttelyä varten julkaistu tarramemrkkiarkki kuuluisista japanilaisista postimerkeistä.

Maajussin pojasta pääriksi

Uudistukset ulotettiin myös postilaitokseen. Japaniin oli perustettu postilaitos jo 1600-luvun alussa mutta se

oli varattu yksinomaan siviili- ja sotilashallinnon käyttöön. Yksityisiä kansalaisia palveli Osakan, Kioton ja Edon välinen kuriiriposti Ihikyaku. Nyt tarkoituksena oli luoda koko valtakunnan kattava

julkinen postilaitos eurooppalaisten esikuvien perusteella. Tehtävän sai Maejima Hisoka –niminen veroasioista vastannut nuorehko virkamies.

Maejima syntyi vuonna 1835 Joetsun kaupungissa (Niigatan lääni) köyhen maanviljelijäperheen poikana. Alunperin hänen nimensä oli Ueno Fusagoroo. Vuonna 1847 hän muutti Edoon eli nykyiseen Tokioon opiskellakseen lääketiedettä, kiinalaisia klassikoita, englantia ja uudenaikaisen sodankäynnin taitoja. Vuonna 1857 hän aloitti opintonsa uudessa merivoimien sotakoulussa, ja seuraavana vuonna hänet määrättiin kartoittamaan Pohjois-Japanin rannikoita. 1860-luvun alussa hän opetti maanmiehilleen englantia.

Alhaisesta syntyperästä johtuen hänen etenemisensä olisi ollut mahdotonta ellei muuan Maejima-niminen

Kuva 2. Japani julkaisi (maailman?) ensimmäiset postimerkkejä esittävät postimerkit jo vuonna 1921. Tässä kuitenkin nelilö vuo- delta 1981 Todellisuudessa vuoden 1871 lohikäärme- merkit näyttävät paljon suttuisemmilta.

aatelmies olisi adoptoinut häntä perijäkseen vuonna 1866. Tällaiset adoptiot, joiden tarkoituksena oli turvata suvun säilyminen, olivat yleisiä vanhassa Japanissa. Aluksi hän käytti nimeä Maejima Raisuke mutta muutti sen myöhemmin muotoon Maejima Hisoka.

Vuosien 1868–69 sisällissodassa Maejima pysyi uskollisena hallitukselle, mikä vaaransi hänen tulevaisuutensa uudessa Japanissa. Vasta tammikuussa 1870 hän sai alhaisen viran

Kuva 3. Kotimaassaan Maejima esiintyy neljällätoista postimerkillä. Tässä niistä kaksi: yleismerkki vuodelta 1946 ja erikoismerkki vuodelta 1985.

Kuva 5. Chiassone ja koban-malli. Ääntämisessä kannattaa olla huolellinen, sillä "kooban" pitkällä o:lla tarkoittaa korttelipoliisin kaju.

vastaperustetussa sisäasiainministeriössä. Maejiman onni oli, että muuan vaikutusvaltaisista uudistuspolitiikoista, Itoo Hirobumi, huomasi hänen lahjakkuutensa. Kesään mennessä Maejima oli veroasioista vastaavan viraston johdossa, ja 30.6.1870 hän esitteli hallitukselle suunnitelmansa uudenaikaisen postilaitoksen perustamiseksi. Maejima oli hautonut suunnitelmaansa jo vuodesta 1862 lähtien.

Suunnitelma hyväksyttiin, ja samana vuonna hänet lähetettiin Eurooppaan tutustumaan sikäläisten postilaitosten toimintaan. Erityisesti Maejimaa kiinnosti Ison-Britannian postilaitos.

Japanin moderni postilaitos aloitti toimintansa huhtikuussa 1871. Aluksi postikonttoreita oli vain 65 ja ne kaikki sijaitsivat Tokiosta Kion kautta Osakaan johtavan valtatievarrella eli vanhan kuriiripostin reitillä. Vuoden 1872 lopulla postikonttorien määrä oli jo 1160; vuoden 1881 lopulla konttoreita oli 5099. Vuonna 1873 posti julistettiin valtion monopoliksi ja samalla luotiin yhte-

näiset postimaksut.

Maejiman suurin saavutus oli ulkomaisten postikonttorien sulkeminen. Koska maassa ei ollut ollut toimivaa postilaitosta, Yhdysvallat, Iso-Britannia ja Ranska olivat perustaneet omia postikonttoreitaan niihin satamiin, jotka oli avattu kansainväliselle kaupalle. Samaa käytäntöä noudatettiin myös Kiinassa, Turkissa ja Marokossa.

Ensimmäisenä postikonttorinsa suostui sulkemaan Yhdysvallat vuonna 1874. Vaikka kysymys oli pienestä asiasta, tapaus oli poliittisesti tärkeä, sillä Japania kohdeltiin ensimmäistä kertaa tasavertaisena sopimus-kumppanina. Iso-Britannia sulki postikonttorinsa vuonna 1879 ja Ranska 1880. Ulkomaisten postikonttorien sulkeminen oli myös tärkeä askel länsimaalaisten nauttimien erioikeuksien kumoamisen kannalta.

Maejiman mielenkiinto ei rajoittunut vain postilaitokseen. Hänen aloitteestaan mittajärjestelmää yhdenmu-

Kuva 4. Postilaitoksen ohella Maejima oli mukana perustamassa maansa lennätin-, rautatie- ja puhelinverkkoa. Myös sokeiden ja kuurojen opetus oli lähellä hänen sydäntään. Ensimmäisen vammaisille lapsille tarkoitettu erityiskoulu aloitti toimintansa vuonna 1879 (oikealla).

kaistettiin vuonna 1871 (metriset mitat omaksuttiin lopullisesti vuonna 1891) ja perustettiin postisäästöpankki vuonna 1874. Tietoliikenneyhteyksiä paransivat lennätin (1870) ja rautatie, joka avattiin Tokion ja Jokohaman välillä vuonna 1872. Puhelinverkko saatiin Tokion alueelle vuonna 1889. Maejima oli mukana näissakin hankkeissa.

Lisäksi hän kampanjoi näkyvästi kiinalaisten kirjoitusmerkkien käytön lopettamiseksi. Toisin kuin usein väitetään, japani ei ole kielenä erityisen vaikea oppia. Vaikeaksi japanin tekee sen monimutkainen kirjoitusjärjestelmä, joka perustuu kahden kotimaisen tavukirjoituksen sekä tuhansiin

kiinalaisiin kirjoitusmerkkeihin, joiden pönttämiseen japanilaisilta koululaisilta kului yhä koko oppivelvollisuusikä (merkkejä opiskellaan vielä yliopistossakin). Maejima myös keksi postilaitokseen liittyviä uudissanoja, kuten "postimerkki" *yuubin-kittel*.

Maejima erosi postilaitoksen johtajan tehtävistä poliittisista syistä vuonna 1881. Sen jälkeen hän oli mukana perustamassa Tokion maineikaista Wasedan yliopistoa sekä kehittämässä sokeiden ja kuurojen opetusta. Lisäksi hän johti useita yksityisiä rautatie- ja kaivosyhtiöitä.

Päivänpolitiikkaan hän osallistui Japanin parlamentin ylähuoneen jäsenenä

vuosina 1904–10. Paronin arvon hän sai vuonna 1902 tunnustuksena ansiokkaasta palveluksestaan valtion hyväksi. Maejima kuoli vuonna 1919. Hänen elämäntyönsä omistettu museo avattiin Jooetsun kaupungissa vuonna 1931.

Lohikäärmeitä ja kirsikankukkia

Japanin neljä ensimmäistä postimerkkiä ilmestyivät 20. huhtikuuta 1871. Hammas-tattomat merkit valmistettiin yksityisessä painossa Kiotossa, sillä valtionpaino, joka kyllä perustettiin samana vuonna, ei vielä ollut aloittanut toimintaansa. Aiheena oli kaksi lohikäärmettä, joiden välissä oli arvomerkit

Kuva 6. Yleismerkkejä vuosilta 1938 (vasemmalla), 1945, 1955 ja 1967. Huomaa "Japanin postia" (Nippon yuubin) tarkoittavien neljän kirjoitusmerkin järjestyksen muuttuminen: ennen vuotta 1947 merkit kirjoitettiin aina vasemmalta oikealle (ks. kuva 3). Tarkkaan ottaen kahdessa vasemmanpuoleisissa merkissä lukee "Suur-Japanin keisarikunnan posti" (Dai Nippon teikoku yuubin). Erikoista on se, että eräissä sodan aikana ilmestyneissä miehitysjulkaisuissa noudatettiin jo "väärää" järjestystä oikealta vasemmalta (ks. kuva 7).

Kuva 7. Japani oli maailmansotien välisenä aikana Itä-Aasian johtava suurvalta ja sen harjoittama ekspansiivinen ulkopoliittika näkyy myös postimerkeillä. Kuvassa japanilaisen miehityshallinnon julkaisemia postimerkkejä Mantshukuola (vasemmalla), Filippiinejä, Malaijaa ja Burmaa varten. Vuonna 1932 Mantshuriaan perustettu "Mantshukuo" oli nimellisesti itsenäinen valtio, jonka mm. Suomi tunnusti, mutta tosiasiallisesti se oli Japanin siirtoma.

vain kiinalaisin kirjoitusmerkein ilmaistuna. Nämä ensimmäiset postimerkit julkaistiin "mon"-arvoisina.

Tarkkaan ottaen lohikäärme-merkit eivät ehkä olleet ensimmäisiä Japanissa julkaistuja postimerkkejä. Vuonna 1870 Jokohaman satamakaupungissa toiminut Sutherland & Co. -niminen yhtiö organisoi paikallisen postin ja julkaisi sitä varten kaksi postimerkkiä. Näiden Sutherland-merkkien status on kuitenkin kiistanalainen, sillä mitään luotettavia todisteita niiden käytöstä ei toistaiseksi ole löydetty.

Sen sijaan tammikuussa 1872 ilmestynyt Tosan paikallisjulkaisu on aito. Nämä postimerkit julkaisi Shikokun saarella sijaitsevan Kochin läänin hallitus. Uudistettu postilaitos aloitti toimintansa koko valtakunnan alueella vasta heinäkuussa 1872.

Huhtikuussa 1872 ilmestyi neljä uutta lohikäärme-merkkiä, tällä kertaa hammastettuina ja "sen"-arvoisina. Myöhemmin saman vuoden syksyllä lohikäärme-merkit korvattiin kokonaan

uudenmallisilla merkeillä, jotka on nimetty kirsikankukka-malliksi. Nimi perustuu merkkien koristeina käytettyihin kirsikankukkuihin (sakura). Samalla julkaistiin uusia arvoja. Uutta oli se, että merkkien maksuarvo ilmaistiin myös arabialaisin numeroin. Painoasultaan nämä ensimmäiset valtionpainossa valmistetut merkit ovat varsin arkaaisia, ja hammas-te rosoinen. Niissä esiintyy runsaasti väri- ja paperieroja. Kirsikankukka-mallia käytettiin myös ehiöissä, joista ensimmäiset ilmestyivät tammikuussa 1873.

Seuraavan vuonna kirsikankukka-merkit julkaistiin uudelleen. Nyt merkkeihin lisättiin painolaatan numero, joka ilmaistiin pienellä japanilaisella katakana-tavumerkillä (ns. "i-ro-ha" numerointi). Käytäntö oli lainattu Isosta-Britanniasta, missä painolaattojen numerointi oli käytössä 1880-luvulle asti. Postimerkeissä näkyvä numero mahdollisti painoerän jäljitämisen, kun taas kuilmiin lisättyjen kirjainten avulla voitiin määrittää yksittäisen merkin sijainti painoarkissa.

Tarkoituksena oli tällä tavoin vaikeuttaa postimerkkien väärentämistä. Kirjainten toinen tarkoitus oli estää kehtään puijaamasta postia yhdistämällä kahden käytetyn postimerkin leimaamattomat osat yhdeksi käyttämättömäksi postimerkiksi.

Tammikuussa 1875 julkaistiin kolme täydennysarvoa, joiden aiheina oli lintu ja. Valinta oli erikoinen, sillä luontoon liittyvät aiheet olivat tuohon aikaan harvinaisia. Jos sivuutetaan jalopeurat, kaksipäiset kotkat ja vähän todenmukaisemmatkin vaakunaeläimet – kuten Braunschweigin hevonen (1852) ja Länsi-Australian joutsen (1854) – luonnonvaraisia eläimiä oli aikaisemmin esiintynyt vain Kanadan (majava 1851) ja Newfoundlandin (hylye 1865, turska 1870) postimerkeillä. Kirjekyyhky esiintyi jo Baselin postimerkillä vuonna 1845, mutta se symboloi postinkulkua, kun taas japanilaisilla merkeillä esiintyvät villihanhi, västäräkki ja haukka eivät liity mitenkään maan valtiollisiin tunnuksiin tai postilaitokseen.

Kuva 8. Muista monarkioista poiketen Japanissa maan hallitsijan muotokuvaa ei käytetä postimerkeissä eikä rahoissa. Vaikka keisari Hirohiton pitkää valtakautta (1926–89) juhlistettiin monilla postimerkeillä, hän itse ei esiinny niistä yhdelläkään (ylhäällä vasemmalla). Nykyinen hallitsijapari, keisari Akihito ja keisarinna Michiko, esiintyvät kahdella postimerkillä, jotka julkaistiin heidän häidensä kunniaksi vuonna 1959. Akihito oli tuolloin kruununprinssi. Nykyinen kruununprinssi Naruhito ja hänen puolisonsa Masako esiintyvät niin ikään kahdella postimerkillä, joista ensimmäinen julkaistiin heidän häidensä kunniaksi vuonna 1993. Taphtumaa muisteltiin myös joulukuussa 2000 ilmestyneessä "20. vuosisadan museo" –pienoisarkissa numero 17, joka on omistettu 1990-luvun tapahtumille.

Kultarahoista kultakaloihin

Kaikki edelliset julkaisut korvattiin vuonna 1876 uudella, yhtenäisellä yleismerkkien sarjalla. Merkkejä kutsutaan koban-malliksi, koska niiden soikea keskuskuvio muistuttaa vanhaa japanilaista kultarahaa (koban). Painoasultaan merkit ovat huomattavasti korkeatasoisempia kuin aikaisemmat kirsikkakukka-mallin merkit, ja ne muistuttavat samanaikaisia länsimaisia postimerkkejä (vrt. etenkin Tanska ja Nor-

Koban-mallin suunnitteli italialainen Edoardo Chiossone (1833–98), joka oli saapunut Japaniin vuotta aiemmin. Hän oli yksi niistä sadoista ulkomaalaisista asiantuntijoista, joita uuden Japanin hallitus oli kutsunut maahan. Chiossonen päätehtävänä ei suinkaan ollut suunnitella postimerkkejä vaan perehdyttää japanilaiset uuden aikaisiin painomenetelmiin. Postimerkkien ohella hän suunnitteli maan ensimmäiset setelit ja sai myös mainetta muotokuva-maalarina. Sanotaan, että

Chiossone osasi erinomaisella tavalla yhdistää japanilaiset aiheet eurooppalaisiin muotoihin.

Japani liittyi maailmanpostiliittoon (UPU) vuonna 1877, mikä oli konkreettinen osoitus harjoitetun uudistuspolitiikan nauttimasta kansainvälisestä arvostuksesta. Esimerkiksi Kiina pääsi jäseneksi vasta vuonna 1914. Jäsenyyden myötä koban-merkit julkaistiin vuosina 1883–88 uusituin värein. Maailmanpostiliitto oli nimittäin päättänyt, että kansainvälisissä postilähetyksissä

olisi kaikissa jäsenmaissa käytettävä samanvärisiä postimerkkejä: sininen oli varattu kirjeille, punainen postikortteille, vihreä painotuotteille (vrt. vuoden 1885 johanurkkaisemme). Kansainvälisen lennätinliiton (ITU) jäsen Japanista tuli vuonna 1878.

Uusitut kobanit olivat käytössä vuosisadan loppuun asti, jolloin ne korvattiin niin sanotulla krysanteemi-mallilla. Nimensä nämä merkit saivat keskuskuviona käytetyn suurikokoisen keisarillisen krysanteemi-vaakunan mukaan. Vuonna 1913 oli vuorossa Tazawa-malli, joka on nimetty suunnittelijansa Tazawa Masakoton mukaan. Tazawa-mallissa keskuskuviona on pienen krysanteemin ohella suurikokoisin kiinalaisin kirjoitusmerkein ilmaistu arvomerkinä. Tazawa-malli oli käytössä aina 1930-luvun lopulle asti.

Kuvallisia yleismerkkejä alettiin julkaista vuonna 1922. Tällöin ilmestyi kolmimerkkinen sarja, jonka kuva-aiheena oli pyhä Fuji-vuori (Fuji-san; japanilaiset eivät kutsu vuorta nimellä "Fujiyama") sekä japanilainen kauris (nihonjika). Näihin kaurisiin voi tutustua esimerkiksi Kioton läheisyydessä sijaitsevassa Narassa, joka oli Japanin pääkaupunkina vuosina 710–94. Kaupungin puistoissa elelee yhä ikivanhojen perinteiden mukaisesti satoja kesyjä kauriita. Valokuvissa ne näyttävät söpöiltä mutta paikan päällä piloille hemmotellut sarvipäät ovat todellinen maanvaiva, sillä niiden mielestä jokainen matkailija on kävelvä keksipaketti.

Vuonna 1926 ilmestyi toinen kolmimerkkinen sar-

ja, jonka aiheina olivat Fuji-vuori, Nikkossa sijaitseva Togukawa leyasun mausoleumi sekä Nagoyan linna.

Ensimmäinen kokonaan kuvamerkeistä koostunut yleismerkkien sarja ilmestyi vuosina 1937–40. Japanin liittyminen toiseen maailmansotaan joulukuussa 1941 näkyi paitsi yleismerkkien kuva-aiheiden muuttamisena isänmaallisemmiksi myös painoasun huononemisenä. Viimeisenä sota-vuotena 1945 julkaistut merkit olivat hammastamattomia ja ilman liimoitetta.

Taantuma oli tilapäinen ja pian 1950-luvulla saavutettiin se painoteknisesti sekä taiteellisesti korkea taso, joka on ominaista uudemmille japanilaisille postimerkeille. Siitä lähtien yleismerkkien kuva-aiheet ovat tyypillisesti liittyneet maan taidear-teisiin ja luontoon.

Keisarillista loistoa ja paperipulaa

Japanin ensimmäiset erikoispostimerkit ilmestyivät syyskuussa 1894. Tällöin julkaistiin kaksi suurikokoista postimerkkiä, jotka juhlistivat keisarillisia hopeahäitä. Aiheena oli lohikäärmeiden kannattelema keisarillinen krysanteemi-vaakuna eli mitään varsinaisia kuvamerkkejä ne eivät olleet.

Tammikuussa 1896 julkaistiin neljä postimerkkiä, jotka juhlistivat juuri päättynyttä Kiinan-Japanin sota (1894–95). Chiostonen luonnoksiin perustuvat merkit esittävät kahta sotapäällikköä, keisarillisia prinsejä Arisugawa ja Kitashirakawa, jotka molemmat kuolivat sodan aikana. Heitä ei surmannut vihollisen luoti vaan taudit, jotka vielä tuolloin tap-

poivat sotilaita enemmän kuin varsinaiset taistelut. Sota Kiinan ja Japanin välille oli syttynyt Koreaa koskevien kiistojen vuoksi.

Kymmenen vuotta myöhemmin Mantshuriaa koskevat kiistat johtivat Venäjän ja Japanin väliseen sotaan, jonka Japani myös voitti kasvattaen vaikutusvaltaansa Itä-Aasiassa.

Chiostonen luonnostelemat erikoispostimerkit olivat viimeiset, joissa maan nimi oli myös latinalaisin kirjaimin: "Imperial Japanese Post". Vaikka joissakin toisen maailmansodan jälkeen julkaistuissa erikoispostimerkeissä esiintyi englanninkielisiä sanoja, seuraavan keran maan nimi ilmestyi latinalaisin kirjaimin postimerkkeihin vasta vuonna 1966. Siitä lähtien kaikissa postimerkeissä on luenut maan omakielinen nimi "Nippon" sekä kiinalaisin kirjoitusmerkein että latinalaisin kirjaimin. Krysanteemi-vaakunan käytöstä postimerkeillä luovuttiin syksyllä 1947.

Lisää erikoismerkkejä julkaistiin 1900-luvun alussa kruununprinssin häiden (1900), Japanin ja Korean postilaitosten yhdistämisen (1905; Koreasta tuli osa Japania vuonna 1910); sekä Venäjältä saadun voiton kunniaksi (1906). Näistä kahdessa ensimmäisessä julkaisussa edes arvomerkinä ei ilmaistu arabialaisin numeroin. Asiasta ei toisaalta ollut mitään haittaa, sillä hillitkseen lisääntyvää erikoismerkkien tulvaa Maailmanpostiliitto oli päättänyt, että erikoismerkkejä, joiden myyntiaika oli rajoitettu, ei saanut käyttää kansainvälisiin postilähetyksiin. Kielto

Kuva 9. Japanilainen erikoisuus on "kotiseutumerkki" (furusato-kitteli), joita maan kaikki 47 läänin (ken) ovat julkaisseet vuodesta 1989 lähtien. Kotiseutumerkkien kelpoisuutta ei ole mitenkään rajoitettu. Aiheet liittyvät tavalliseen perinteisiin, tyypillisiin tuotteisiin ja maisemiin. Kuvassa kotiseutumerkkejä Mien (vasemmalla), Yamagatan, Hokkaidon ja Okinawan lääneistä. Eniten kotiseutumerkkejä ovat julkaisseet Japanin molemmat ääripää eli Hokkaido (lähies 30) ja Okinawa (lähies 20) sekä Tokio (lähies 20), jotka pyrkivät tällä tavoin korostamaan omaa identiteettiään, kun taas monet Pohjois-Japanin läänit ovat tyytyneet vähempään. Esimerkiksi Yamagata on julkaissut vain kuusi kotiseutumerkkiä.

oli voimassa vuosina 1899–1922.

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen Japani oli saavuttanut tavoitteensa: se tunnustettiin yhdeksi viidestä suurvallasta Yhdysvaltain, Ison-Britannian, Ranskan ja Italian rinnalla. Postimerkeillää suurvalta-asema näkyi juhlallisina ja painoasultaan korkeatasoisina erikoispostimerkkeinä, joita ilmestyi miltei vuosittain. Aiheet liittyivät pääasiassa keisarikuntaan ja valtiollisiin tapahtumiin. Henkilöaiheet olivat harvinaisia. Edellä mainittujen prinssien ohella yleismerkkeihin pääsivät tarukeisarinna Jinguu (1908, 1924); Port Arthurin valloittaja, kenraali Nogi (1937); sekä suomalaisillekin tuttu Tsushiman voittaja, amiraali Togo (1937). Siviilejä erikoispostimerkeille pääsi vain kaksi. Toinen heistä oli tietysti Ma-ejima. Hän esiintyi vuonna 1927 nelimerkkisessä sarjassa, joka juhlisti Japanin 50-vuotista jäsenyyttä Maailmanpostiliitossa. Toinen oli varakreivi Sano Tsunetami,

joka perusti Japanin Punaisen ristin vuonna 1877 (1939).

Arvokasta linjaa kevensivät kansallispuistoja esittelevät nelimerkkiset sarjat, joita alettiin julkaista vuodesta 1936 lähtien. Japani myös julkaisti maailman ensimmäisen uudenvuodenpostimerkin vuonna 1935. Merkkien julkaiseminen päättyi kaksi vuotta myöhemmin. Heinäkuussa 1937 alkanut sota Kiinaa vastaan johti yhteiskunnan ilmapiiriin militarisoitumiseen ja liialliseen ilonpitoa pyrittiin välttämään. Uudenvuodenpostimerkkejä alettiin julkaista uudestaan vuonna 1948.

Japani liittyi toiseen maailmansotaan joulukuussa 1941. Vaikka keväällä 1942 saavutettiin ällistyttyä voitoja, niin jo saman vuoden lopulla sotaonne kääntyi liittoutuneiden eduksi. Erikoispostimerkkien aiheissa sota näkyi esimerkiksi Saksaan verrattuna yllättävän vähän. Singaporen valloitusta juhlistettiin kahdella päällepainamalla helmikuussa 1942; al-

kuperäiset merkit esittivät Nogia ja Togo. Saman vuoden joulukuussa ilmeistyi kaksi kuvamerkkiä "suuren Itä-Aasian sodan" ensimmäisen vuosipäivän kunniaksi. Merkkien aiheina olivat Pearl Harbour ja Bataan. Yhteensä sodan aikana julkaistiin vain kaksitoista erikoispostimerkkiä; viimeiset niistä ilmestyivät vuonna 1944. Yksi käytännöllinen syy erikoismerkkien vähyteen oli alati paheneva puute paperista.

Japani antautui liittoutuneille 15.8.1945. Tapahtuma on yhtä merkittävä käännekohta maan historiassa kuin sen avautuminen liki sata vuotta aikaisemmin. Toisin kuin Saksan kohdalla, Japania ei jaettu vyöhykkeisiin vaan miehityksestä vastasi yksin Yhdysvallat. Niinpä mitään miehitysjohtajia ei sodan jälkeen ilmestynyt vaan Japanin oma postilaitos jatkoi toimintaansa keskeytyksellä. Vain Hiroshimaan sijoitettuja brittiläisiä kansainyhteisöä edustaneita joukkoja varten julkaistiin australialaisia yleis-

merkkejä, jotka oli varustettu päällepainamalla "B.C.O.F. / JAPAN / 1946".

Sodan jäljiltä maa oli rau-
niona ja kaikesta oli pulaa,
mikä näkyi myös postimer-
keillä. Ensimmäiset erikois-
merkit ilmestyivät vasta jou-
lukuussa 1946. Ehkä oli so-
pivaa, että merkkien aihee-
na oli postilaitoksen 75-vuo-
tisjuhla ja Maejima.

Pekka Masonen

*Julkaistu Filatelisti-lehden
numerossa 501,
p 90-58400190, f 90-58400192
20.- + postikulut.*

**Huomautus oikeinkirjoituk-
sesta:** olen edellä noudatta-
nut japanilaista tapaa kirjoit-
taa henkilöiden nimet suku-
nimi ensin. Nimien ja ja-
paninkielisten sanojen oi-
keinkirjoituksessa olen nou-
dattanut ns. Hepburnin jär-
jestelmää, jota käytetään
yleisesti myös suomenkieli-
sessä Japania koskevassa
kirjallisuudessa. Tällöin j, y, z,
sh, ch ääntyvät kuten eng-
lannissa. Vanhan saksalais-
peräisen tavan mukaisesti
Maejima kirjoitettaisiin "Ma-
edzhima" (vaikka mies itse
todistettavasti äänsi nimen-
sä "Maeshima"). Painotekni-
sistä syistä pitkät vokaalit on
kirjoitettu kuten suomessa.
Poikkeuksen muodostavat
suomen kieleen vakiuntu-
neet paikannimet kuten esi-
merkiksi Tokio [Tookyo] ja
Jokohama [Yokohama]. *

Kuva 11. Ehdoton suosikkini uudempien japanilaisten posti-
merkkien joukossa on vuosina 1976–78 julkaistu toinen kan-
sallisia taidearteita esittelevä sarja. Kuvan merkki esittää
Nikkossa sijaitsevan Tokugawa leyasun mausoleumin porttia
[Yomei-mon]. Merkki on Slanian tuhannen vuoden tavoin todelli-
nen mestarinäyte sekatekniikan (kaiverrus & offset) käytöstä.
Itse aihe herättää ristiriitaisia tunteita, sillä monet japanilaisen
taiteen ihailijat pitävät tuhlaillevan koristeellista porttia, ja ko-
ko mausoleumia, ulkoasultaan liian "kiinalaisena". Perinteis-
empää japanilaista taidekäsitystä edustaa 10 jenin yleis-
merkki vuodelta 1961. Yksinkertaisuudessaan se on yhtä is-
kevä kuin haiku-runo kukkivista kirsikkapuista: "Kas! Kas!
Täyttää jo Yoshinon laakson."

Kuva 10. Japanissa kampan-
joidaan näkyvästi postimerk-
keilyn puolesta. "Filatelian
viikko" on saanut oman pos-
timerkkinsä säännöllisesti
vuodesta 1955 lähtien.
Merkkien aiheina ovat koti-
maisten taiteilijoiden työt
(ylin). Kansainvälistä kirjeen
viikkoa on juhlistettu posti-
merkein vuodesta 1958 läh-
tien (keskellä). Uudenvuo-
denpostimerkkien aiheina
on usein kotimainen käsityö-
perinne: tässä kokeshi-nuk-
ke (alin).

Sadonkorjuun aikaan

Koivun ensimmäinen keltalehti,
niin kuin koru,
kertoo meille syksyn aarteista

x

Silmä milloinkaan
ei väsy katsomaan
meren sinisiä laineita

x

Talven mittaisena taukona
kaipaam
meren musiikkia aalloista

Syksy

Kesän kuihtuvien kukkain värit
heijastuvat puiden lehdissä

Kirsti Suomivuori

Junko Sakai-Pitkänen soittaa
shamisenia, pöydällä Taisho-koto

Perinne JUHLAT

Jäsenistöä puikkoilemassa

Kabukin valmistamaa o-benioa

Kauniina syyskesän sunnuntaina vietettiin jälleen yhdistyksen perinteistä kesäjuhlaa Aino Acten huvilalla. Mukana oli lähes 40 jäsentä nauttimassa japanilaisesta ruuasta, hyvästä seurasta ja musiikista. Junko Sakai-Pitkänen soitti shamisenia ja Taisho-kotoa, ja Toshiko Huttunen lauloi. Hetki oli kovin japanilainen; sävelet soivat salissa ja ovien ollessa auki samalla sai nauttia myös ympäröivästä luonnosta. (M.J)

Laura Lappalaisen valmistamia herkullisia leivoksia

Tutustumme pj. Ronny Rönqvistin johdolla lähistöllä
olevaan muistomerkkiin ja ympäröivään luontoon

valokuvat: Antti Lappalainen

Hiroshima-päivää vietettiin jälleen

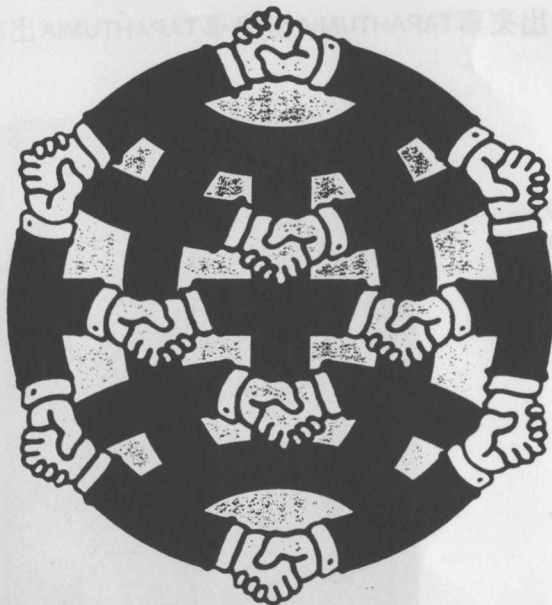
Suomen Rauhanliitto ja Helsingin seurakuntayhtymä järjestivät maanantai-iltana 6.8. jälleen Hiroshima-päivän Töölönlahdella 56 vuotta Hiroshiman atomipommituksen jälkeen. Tapa on kansainvälinen ja päivä muodostunut rauhanliikkeen ydinaseiden vastustamisen ja maailmanlaajuisen rauhan puolustamisen päiväksi. Töölönlahden amfiteatteriin olikin kokoontunut lukuisa joukko ihmisiä kuuntelemaan pastori Ossi Kuoppalaa Kirkon Ulkomaanavusta ja tutkija Pekka Haavistoa Ulkopoliittisesta Instituutista.

Pääosassa puheissa olivat luonnollisesti nykyhetken poliittiset teemat, mutta toki puhujat sivusivat Hiroshiman ja Nagasakin katastrofejakin. Haavisto muistutti Hiroshimasta käännekohtana sotahistoriassa, Hiroshimassa ja Nagasakissahan nimenomaan siviiliväestö joutui joukkotuhon uhriksi, ja atomipommin luonteen vuoksi tuhovaikutus yltää yli sukupolvien. Tilaisuudessa kuultiin myös musiikkia ja luettiin presidentti Tarja Halosen ja valiokuntaneuvos Pentti Arajärven tervehdys. Illan päätteeksi laskettiin kynttilät lipumaan Töölönlahteen uhrien muistoksi ja maailmanrauhaa viestimään. Hämärtyvässä illassa kynttilöiden lipuessa laineilla tulikin elävästi mieleen Japani ja *obon*-juhla, jota vietetään esi-isien muistoksi elokuun puolivälissä laskemalla mm. pieniä muistoveneitä aaltojen kuljetettavaksi.

Muistojuhlat Japanissa

Japanissa atomipommien uhrien muistamisen aloitti korealaistaustaisten uhrien tilaisuus 5.8. Hiroshiman Rauhanpuistossa (Peace Memorial Park). Noin 200 pommituksesta eloonjäänyttä ja heidän sukulaistaan laskivat 2588 uhrin, joista kolme kuoli viime vuonna, nimet sisältävän kirjan muistomerkillä ja viettivät hiljaisen rukoushetken. Tämän erillisen juhlansa lisäksi korealaiset osallistuivat myös yhteiseen muistojuhlaan.

Hiroshiman kaupungin virallinen muistojuhla alkoi aamukahdeksalta, ja siihen osallistui arviolta 50 000 kansalaista. Paikalla oli myös Japanin pääministeri Junichiro Koizumi ja terveys- ja työministeri (Health, Labor and Welfare Minister) Chikara Sakaguchi, jonka alainen ministeriö vastaa pommin uhrien eli hibakushan tuki- ja kuntoutusohjelmista.

*Minut Fukudan juliste sai
hyvälle mielelle:
kaikkien kauheuksien
rinnalla elää
myös toivo – kansojen
ystävyyys. (M.J)*

Yllä Shigeo Fukudan juliste Japanin taide –näyttelyluettelosta, Retretti 19.5.- 2.9.1990

Muistomerkillle laskettiin kaksi tänä vuonna nimettyjen, 4 757 uhrin nimeä sisältävää kirjaa ja kello 8.15 eli pommin pudotushetkellä vietettiin hiljainen hetki. Juhlan loppuosa oli varattu puheille.

Hiroshiman lisäksi monissa muissakin japanilaiskaupungeissa kokoonnuttiin muistojuhliin samana päivänä. Vain Nagasakin tilaisuus, johon myös Koizumi ja Sakaguchi osallistuivat, oli luonnollisesti vasta kolme päivää myöhemmin.

Hiroshiman kaupungin tilastojen mukaan Hiroshimassa elää vielä noin 89000 atomipommituksesta selvinnyttä, joiden keski-ikä on 70,1 vuotta. Lisäksi yhteensä arviolta 5 000 uhria asuu Etelä-Koreassa, Kiinassa, Brasiliassa ja Yhdysvalloissa. Yhteensä Hiroshiman ja Nagasakin atomipommituksissa kuoli ainakin 130 000 ihmistä ja lähes 100 000 haavoittui. Japani antautui ehdottomasti 15.8.1945 kuusi päivää Nagasakin pommituksen jälkeen.

Matleena Järviö

lähde: www.japantimes.co.jp

NÄYTTELYJÄ

Kuopiossa oli näytteillä Soile Paasosen **keramiikkaa** ajalla 29.8.-14.9. teemana "Vateja ja vaaseja".

"Kivinen puutarha", Irma Sarjen **rakukeramiikkaa** oli nähtävillä 30.9. asti Galleria Septariassa Kaapelitehtaalla.

Marimekon suunnittelijana toimivan Fujiwo Ishimoton **kankaita** oli esillä "Matkalla" -näyttelyssä Amos Andersonin taidemuseossa 7.10. asti.

Florence Cartault'n **valokuvanäyttely** "Shinjuku Goyen" on esillä Rikhardinkadun kirjastossa 12.-27.10. välisenä aikana.

Kiasman **ARS 01** -näyttelyn teemana on kulttuurien kohtaaminen, mukana mm. japanilainen Yoshiro Suda. Kiasma-teatterissa **esitysinstallaatio** "Circulation Module" 12.-13.10. klo. 19.00 tokiolaisen Nest-ryhmän esittämänä.
ARS 01 -näyttely 30.9.01-20.1.02

"Fiber as Art", japanilaista **tekstiilitaidetta** on esillä Helsingissä Taideteollisen korkeakoulun galleriassa marraskuun alussa. Näyttelyn on koonnut professori Hiroko Watanabe, ja siihen kuuluu yli 100 tekstiilityötä.

Irma Sarje: *Jäitten lähtö*,
reliefi, rakukeramiikkaa
Valokuva: Matleena Järvis

Reliefi palautti mieleeni lapsuuden kevät Kemi-joen rannalla. Teos on upeasti vanginnut kevätjäiden tunnelman: hyisen kylmyyden ja vaaran, toisaalta voi aistia jään murtumisen ja pian vapautuvat aallot (M.J).

ELOKUVIA

Rakkautta ja anarkiaa -elokuva-festivaaleilla 20.-30.9. nähtiin jälleen useampia japanilaiselokuvia (12) yhdeksätoista ohjaajalta. Yksi teemoista oli "Japani tänään", sillä

"edelleen maailman kiinnostavinta ja moderneinta elokuvaa tehdään Japanissa", kuten teemasta festivaalien kotisivuilla todetaan. Animaatiot **Prinsessa Mononoke** (Hayao Miyazaki, 1997) ja **Metropolis** (Taro Rin, 2001) vetivät täydet yleisöt 700-paikkaiseen Bio Rexiin (HS 22.9.01).

Elokuvateatteri Orioniin pitäisi tulla japanilaisia elokuvia marraskuussa, mm. **Prinsessa Mononoke**.

RUOKAA

Annankatu 20:ssa toimiva TOKYOKAN -kauppa, josta saa japanilaisia ruoka-aineita, astioita ym. on aloittanut take away -sushi-annosten myynnin elokuussa.

Kaisaniemenkatu 2:een on avattu ravintola EATZ, jossa on Suomen ensimmäinen pyörivä sushirata (*kaitensushi*, sanoisivat japanilaiset ystävämme). Liukuhihnalta voi poimia mieleisensä annokset, ja maksu määräytyy tyhjennettyjen lautasten mukaan. Ravintolasta on etukäteen tilattavissa myös *teppanyaki*-illallinen. Lokakuussa on tarkoitus avata myös japanilainen ruokailuhuone. (HS 20.9.01)

KIRJOJA

Nyt myynnissä Tuula Moilasen **Haru Ichiban**, Taiteilijaelämää vuosituhanen vaihteen Kiotossa. Kirja tutkailee japanilaista elämää

graafikon päiväkirjamerkintöjen pohjalta. Tilaukset Lauri Hartman/ Sharda p. 040-506 4774, hartman@sci.fi

Juhani Lompololta on ilmestynyt "Samuraisankarit, japanilaisia klassisia sankaritarinoita ensi kertaa suomeksi" Orientan kustantamana. Kirja sisältää viisi tarinaa, jotka on muokattu vapaasti englannin-kielistä pohjateksteistä. Tarinoiden välissä on kirjoittajan värikästä tekstiä käsitellen Japanin historiaa samurainäkökulmasta. Melkoinen sillisalaatti.

SUOMEA JAPANISSA

Kuvataiteilija Anna-Kaisa Ant-Wuorinen on valittu Toyamuran kv. kuvanveistobiennaaliin ainoana pohjoismaalaisena. (HS 6.9.01)

Leif Segerstamin Sinfonia 59, "In a Baggage to Japan..." kantaesitettiin Tokiossa Helsingin kaupunginorkesterin Japanin kiertueella. Orkesteri soitti täydelle salille Tokio Opera Cityssä. (HS 20.9.01)

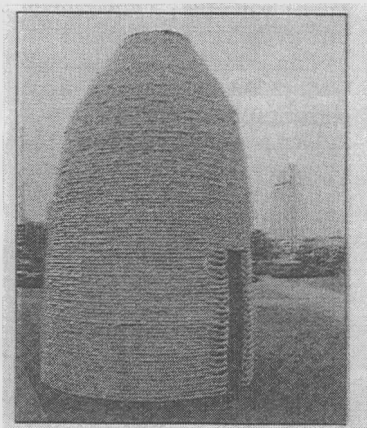
Suomen Japanin Instituuttiin on valittu johtajaksi yhteiskuntatiet. tri Katja Valaskivi. 33-vuotias Valaskivi on opiskellut ja työskennellyt Japanissa, Suomessa hän on ollut tutkijana Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella. Japanin instituutti on erityisesti tieteen ja kulttuurin asiantuntijayksikkö. (HS 14.9.01)

Suomalaiset arkkitehdit Marco Casagrande ja Sami Rintala ovat saaneet kiitosta The Japan Times -lehden sivuilla teoksellaan Lintuhäkki, jolla he ovat osallistuneet Japanin tähän mennessä laajimpaan nykyaikaisen katselmukseen, Yokohaman triennaaliin. "Lintuhäkistä lähtee kerran päivässä balsasta valmistettu musta lintu taivaasiin säähavaintopallon kannattamana. Maahan palatessaan lintu pudottaa siemenen, josta otollisessa maaperässä kasvaa puu. Kaksikko on saanut kutsun myös Hokkaidon Demeter 2002 -ympäristötaidetapahtumaan ja Echico Tsumari 2003 -triennaaliin. Yokohaman näyttelyyn osallistuvat Suomesta myös **Tommi Grönlund ja Petteri Nisunen**" (HS 21.8.01, HS 22.9.01).

MUUTA

Yhdistyksellemme kotisivut ja sähköpostilista?!

Johtokunnan ainaisena ongelmana on ollut, kuinka tiedottaa jäsenistöllemme nopeasti erilaisista kulttuuritapahtumista. Tomo valitettavasti on usein liian hidas tiedotusväline, joskushan tapahtumatiedot saapuvat vain pari viikkoa ennen h-hetkeä. Siksi pä tarvitsisimme **osaavan ja ehtivän jäsenen**, joka tekisi yhdistyksellemme kotisivut, ja huolehtisi sivujen päivittämisestä kohtuullisin väliajoin. Pelkkä

Marco Casagrande ja Sami Rintala:
Lintuhäkki, Yokohama 2001
kuva: Helsingin Sanomat 22.9.01

sähköpostilistakin korjaisi hyvin tilannetta. Jos tunnet asian omaksesi, otathan yhteyttä Matleena Järviöön, p. 09-341 4270

Japanilainen puutarha Viikkiin
Viherkeskus Gardeniaan Helsingin Viikkiin rakennetaan lähiaikoina 500 neliön *Tenpyuo*-kivipuutarha Kazuo Makiokan johdolla. (HS 21.9.01)

Japanin Suomen suurlähetystö
ylläpitää tapahtumakalenteria, jossa on tietoja osasta erittäin vilkkaasta kulttuurivaihdosta maidemme välillä osoitteessa
www.jpnbassv.fi/htm

**Yamaha Elctone (urku) –
konsertti ti 27.11. Vanhassa**

TAPAHTUMIA Kirkossa klo 18.00-20.00.

Esiintyjinä Junko Sakai-Pitkänen,
Anu Kauppinen, Maarit Patrikainen,
Hanne Ristevirta ja Jonna
Ristevirta. Ohjelmassa mm. Bach,
Ravel, Chopin ja Debussy. Vapaa
pääsy, ohjelma 20 mk.

Kanneltalossa esiintyi 3.9. **Kanda
Myoujin Masakado Daiko** –
rumpuryhmä. Mukana olleet
nauttivat lähes täyden salin, kera
hienosta esityksestä.

Taikorumpuryhmä
Savoy-teatterissa Helsingissä
esiintyy 15.-16.12. 20-henkinen
Kodo-ryhmä kumpanakin päivänä
klo. 19.00. Liput 130/ 100 mk

Tuulisilta

Tuulisilta on suomalais-japanilainen, monitaiteellinen live-multimediateos, jonka teemana on ihmisen ja luonnon vuorovaikutus. Teoksen kantaesitys on 27.11.2001 Alminsalissa. Esitys muodostuu heijastettujen kuvien, äänten, valojen sekä tanssijoiden ja muusikoiden interaktioista.

Tuulisilta kertoo ihmismielen kyvystä rakentaa yhteyttä näkyvän ja näkymättömän välillä. Se kertoo myös universaalista ihmisyyden sillasta, joka ylittää kielten ja kulttuurien rajat.

Teoksen silta-symboliikan taustalla on japanilaiseen kabuki-teatteriin kuuluva *hanamichi*, ”kukkatie”. Tuulisilta-teoksessa sillat ovat symbolisempia, esityksellisin keinoin rakennettavaa yhteyttä multimedian, esiintyjien ja yleisön välillä.

Teoksen kokonaissuunnittelu: Chikako Harada ja Tuula Vehanen
Esitykset 27.11.-5.12.01, Suomen Kansallisooppera,
Alminsal, liput 120/80mk

TAPAHTUMIA 出来事 **TAPAHTUMIA** 出来事

Asia Society Finland –yhdistys
järjestää nyt syksyllä luentosarjan,
josta Japania koskevat illat ovat ti
16.10. (**Japanin kirjallisuus**
suomeksi, Pirjo-Riitta Kuusikko,
HY), 6.11. **Ikebana** (Marketta
Forssell ja Liisa Nurminen, Ikebana
International) ja 13.11.
Japanilaisen elokuvan estetiikka
(Jaakko Saari). Asian Books &
Gallery, Museok. 15, p. 454 9100

Kirjeystävää etsii herra Kataoka. ”I
am Japanese aged 47, male, living
near by Tokyo, who is very
interested in Finnish culture, history
and mentality like *sisu*. It would be
much appreciated if you could help
me looking for kirjeenvaihtoveri.
va.kata@soleil.ocn.ne.jp

O-HASHI DE TABEMASHOO!

KEITETTY LOHI MISOKASTIKKEESSA (neljä annosta)

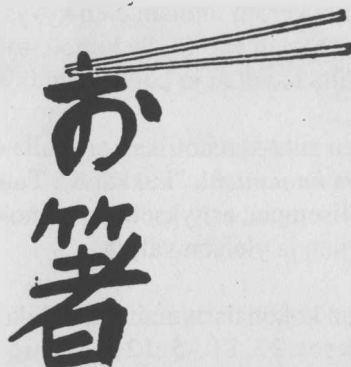
4 x 100g lohifileviipaleita
1 rkl inkivääriä viipaleina
90g misotahnaa
2 dl vettä
½-1 dl sakea
2½ rkl sokeria

Laita lohipalat paistinpannuun tai kattilaan ja kaada päälle vesi-sake-sokeri-seos sekä inkivääri viipaleet. Keitä kypsäksi (n. 20 min), kuori vaahto. Sekoita misotahna (ostettavissa erikoisliikkeistä) kastikkeen joukkoon varoen kalapalojen rikkoutumista ja kiehauta.

Aseta kala lautaselle, kaada kastiketta päälle ja koristele ohueksi leikatuilla inkivääritikuilla sekä persiljalla (keitä tarvittaessa kastiketta kasaan).

Reseptiä on kokeiltu Kakuta-sanin johdolla kokkauskurssilla ja hyväksi havaittu.

Itadakimasu!

Japanese Sushi Bar

TAKE AWAY

GYOSAI - SUSHI

Tue-Fri 11-19 Sat 12-17

Runeberginkatu 40 B

00260 Helsinki

Tel. 09-241 3440

Yhdistyksen kautta:

japanin käännökset,
puhtaaksikirjoitukset,
käyntikortit,
kalligrafiat,
Japanin kulttuurin kurssit
ja luennot koutuille,
opistoille, liikelaitoksille:
kieli, origami, ikebana,
kalligrafia, historia,
kirjallisuus, puutarhat,
taide, musiikki jne.
yhdistys välittää myös
japaninkielistä opastusta.
Puh+Fax 09-698 6496

古 Koto 都

Japanilainen
RAVINTOLA
日本レストラン

Kalevankatu 21, 00100 Helsinki

Tel. 09-646 080

ma-pe 11.30-14.30 ja 17-23

la 11-14.30 ja 17-23

TATAMIT

**FUTON
BED SHOP**

AVOINNA KLO 11-18, LA KLO 11-15
KALEVANKATU 17, 00100 HELSINKI
PUH 09-135 6209, FAX 09-622 3238

JAPANI on koettava.

HELSINGIN LAATUMATKAT OY

HIETALAHDENKATU 3, 00180 HELSINKI

PUH 09-686 6980 FAX 09-694 3834

WWW.LAATUMATKAT.FI

A COMPANY WITHIN TUSHARE CORPORATION

趣味

HARRASTUSPIIRIT

Yhdistyksen kirjastossa, TOMOHIMASSA Wecksellintie 6,
ellei toisin mainita.

IKEBANA- asetelmia sommitellaan TOMOHIMSSA su 11.11.
klo 11.30. Kurssin hinta 40.-/kerta maksetaan paikalla opettajalle, joka tuo
materiaalin. Tarkemmin Laura Lappalainen 09-698 6496.

KALLIGRAFIA 80.-/lukukausi. Ilmoittautuminen Yoko Kobayashi p. 724 6746.

JAPANIN KIELEN KURSSIT Kurssin hinta 600.- / lukuvuosi. Opettaja antaa
ensimmäisellä kerralla maksukuitin.
Tarkempaa tieto ja ilmoittautumiset: Pia Matilainen p. 753 3171

JATKOKURSSI EDISTYNEILLE MA klo 17 – 18.30

Osallistujalta edellytetään ainakin hiragana- ja katakana-kirjainmerkkien
osaamista.

KOKKAUKURSSIT Ravintola KOTO, Kalevankatu 21.

Opettajana KAKUTA-san

Tietoa antaa Fred Kapri p.k. 692 2106, t. 692 7522

KAKUTA-sanin johdolla kokataan su 4.11. ja 2.12. klo 15.00,
ryhmään mahtuu 7-8 hlöä, hinta 75 mk / kerta. Ilmoittautumiset
Fred Kaprille puh. 692 2106 (koti) tai 692 7522 (työ)

MIKKAPIIRI Tietoa antaa Ronny Rönqvist p. 595 068 (koti)

YHDISTYKSEN JULKAISUT

Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry:n jäsenlehti TOMO (suomeksi YSTÄVÄ) ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja on jäsenille ilmainen.

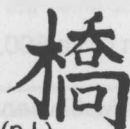
Lehti ottaa ilolla vastaan kirjoituksia ja kannanottoja, lähettäkää ne suoraan TOMON päätoimittajalle Laura Lappalaiselle, Jussaarenkuja 5 D 40, 00840 Hki tai kertokaa puh + fax 698 64 96. Myös kuvamateriaali on tervetullutta.

HASHI on JKY:n vuosittain julkaisema japanilaisen kulttuurin eri alueita käsittelevä julkaisu. Uusi HASHI lähetetään jäsenille veloituksetta.

Iltonumeroitien jäsenhintaa 30.-, ulkopuolisille 40.-+ postituskulut, paitsi 20. 8U, josta suuren kysynnän vuoksi jouduttiin ottamaan pieni lisäpainos; tämä nosti hintaa: jäsenille 70.- ja muille 80.-. Sama hinta myös 22. KEN. Joitain numeroita ei ole enää saatavissa, Hashista on tullut keräilykohde ja painos on pieni.

HUOM! Arkistotilojen säästämiseksi myydään erikoishintaan à 10.- + postikulut seuraavia Hashin numeroita: 3,5,6,9,10,11-12, 13,

HASHIEN AIHEET

4. Japanilainen teatteritaide (p.I.)	11.- 12. Japanilainen maailmankuva
5. Historia ja yhteiskunta	13. Vanhuus Japanissa
6. Kirjallisuutta	14. Tila ja maisema (painos loppunut)
7. Käsittelee eri taidelajeja:	15. Japanilainen kuvaamataide (p.I.)
musiikkia, elokuvaa,	16. Musiikki (p.I.)
kirjallisuutta, arkkitehtuuria jne.	17. Japanin luonto (p.I.)
8. Ruokakulttuuri (painos loppunut)	18. Japanilainen tanssi (p.I.)
9. Kirjallisuutta mm.	19. Furo-sauna (p.I.)
Chimako Tadan runoja,	(Huom! teksti suomeksi ja japaniksi)
keskiajan sotaepiikkaa	20. BU – Samurain ammatti
10. 10-vuotisjuhlanumero,	21. Silkki, savi ja siveilin
Heian-kauden kirjallisuutta,	22. KEN – Japanin linnat,
Zen-maalauksien tyhjyyden,	haarniskat, mon
Japani kansainvälistymisen	23. EN – Japanilaiset puutarhat
paineissa ym.	

Tapio J. Tuomi: JAPANILAIS-SUOMALAINEN KANJI-SANAKIRJA

Kirja sisältää 2228 *kanji* eli *kiinanmerkkiä* lueteltuina 214 *radikaalin* eli *tunnusosan* mukaan, sekä 4659 kiinanmerkeistä muodostettua itsenäistä sanaa. Näille sanoille on suomen- ja japaninkieliset *hekemistot*, samoin on hakemisto kanji-merkkien kiinalaisperäisille *äänneasuille*.

Jäsenhintaa 150.-, muille 170.- + postimaksu.

Huom! toimii myös sanakirjana suomi - japani - suomi.

Japanese Literature
in
Finnish Language
Bibliography

Pirjo-Riitta Kuusikko
2000

Pirjo-Riitta Kuusikko:
JAPANESE LITERATURE IN FINNISH LANGUAGE.
BIBLIOGRAPHY
JAPANIN KIRJALLISUUS SUOMEN KIELELLÄ,
BIBLIOGRAFIA

Sisältää suomennosten luettelon lisäksi
Yleiskatsauksia ja hekemistoja.
80s. Hinta 50 mk + postikulut.

JAPANINKIELEN OPPIKIRJA Tadaaki Kawata: JAPANIN KIELI

196 sivua, jäsenhintaa 80.- muille 90.- kasetti I/50.-, kasetti II/40.- +
postikulut

SANASTO EDELLISEEN japani-suomi-japani n. 2000 sanaa, 20.- +
postikulut

JAPANI 2001 toimittanut Tero Salomaa

Huom! Nyt hintaan 10.- + postikulut.

TILAUSKUPONKI

Tilaa tällä kupongilla. Postiosoite PL 305, 00101 Helsinki. Pankki: SAMPO 800021 -- 6481 865

HASHI _____ PINSSI _____

TADAAKI KAWATA: JAPANIN KIELI _____ SANASTO _____ KASETTI I _____ II _____

TAPIO J. TUOMI: JAPANILAIS-SUOMALAINEN KANJI-SANAKIRJA _____

TERO SALOMAA: JAPANI-SUOMI SANAKIRJA _____

NIMI _____ LÄHIOSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____ PUH/FAX _____

PÄIVÄMÄÄRÄ _____ ALLEKIRJOITUS _____

Oletko kiinnosunut liittymään Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry:n jäseneksi?

Täytä allaoleva lomake ja lähetä se osoitteella:

Japanilaisen Kulttuurin Ystävät ry PL 305, 00101 Helsinki.

Jäsenmaksu 100.- SAMPO 800021 – 6481 665

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä jäsenlehti TOMO ja kulttuurijulkaisu HASHI postitetaan jäsenille veloituksetta.

JÄSENHAKEMUS

NIMI _____

PUH _____

FAX _____ E-MAIL _____

LÄHIOSOITE _____

POSTINUMERO _____

POSTITOIMIPAIKKA _____

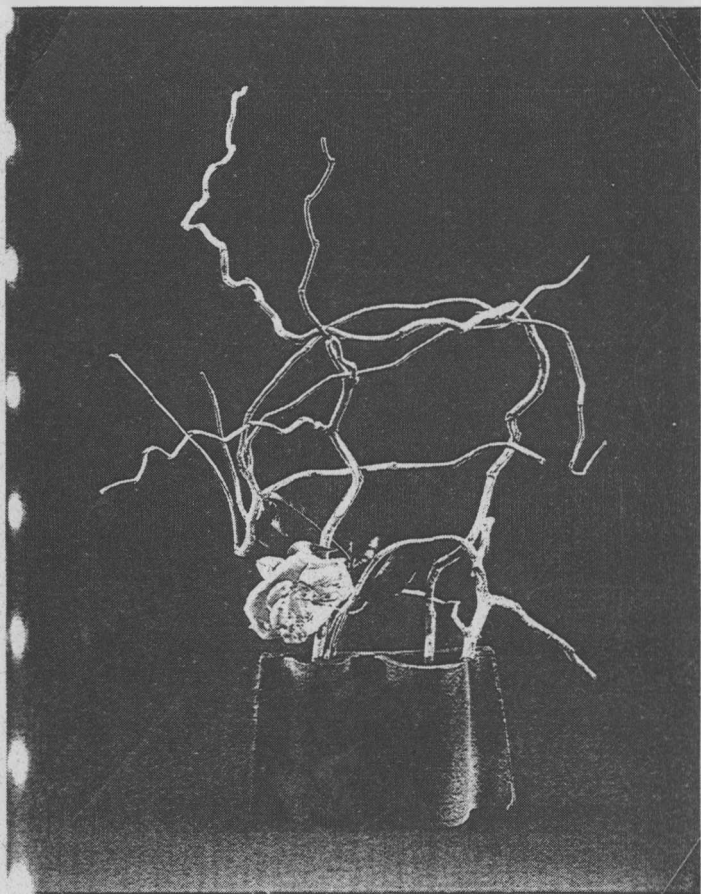
KANSALAISUUS ELLEI SUOMEN _____

AMMATTI TAI OPPIARVO (EI VÄLTTÄMÄTÖN) _____

MINUA KIINNOSTAA ERITYISESTI JAPANIN KULTTUURISSA

PÄIVÄYS _____

ALLEKIRJOITUS _____

KOJI HINATA: Kamelia ja mulperi keramiikka-astiassa
Sogetsu- koulukunta
The Pleasures of Ikebana, Koji Hinata (1996)